

GROEN

Voorjaar 2025   nummer 84

Bestuur IVN Eelde-Paterswolde

Voorzitter	Leo Stockmann Anemoonweg 40 9765 HG Paterswolde	e-mail: glstockmann@hotmail.com tel. 050-3095304
Secretaris	Leo Stockmann a.i.	e-mail: secr.ivnep@gmail.com
Penningmeester	Henk von Eije Burg. Legroweg 8 9765 AE Paterswolde	e-mail: voneije@gmail.com tel. 050-3092973 bankrekeningnr: NL59INGB0000820257
Lid	vacature	vacature

Werkgroepen en coördinatoren

Bomen, RO en Milieu	Tineke van den Berg	0503094337
Bijenbos	Leo Stockmann	0503095304
Publiciteit	Leo Stockmann	0503095304
Planten	Ferry Wilkens	0503092348
Vogels	Leo Stockmann	0503095304
Jeugd 6-8 jr	Jolanda van den Bosch	0612575057
Jeugd 9-12 jr en 12+	Liesbeth AB	0618294728
Vlinderkampje	Tineke van den Berg	0503094337

Omslagfoto: *Afghaanse duizendknoop op het Friescheveen* (foto: Leo Stockmann)

Inhoudsopgave

Bestuur en werkgroepen/coördinatoren IVN Eelde –Paterswolde	2
Inhoudsopgave	3
Voorwoord	4
Jaarverslag bestuur IVN Eelde-Paterswolde	5
Bericht van Jos Schlaman	7
Activiteiten in 2024	8
Activiteitenprogramma voorjaar-zomer-najaar 2025	10
Jaarverslagen 2024	
-Jaarverslag Natuurclub 6-8 jaar	13
-Jaarverslag Jeugdnatuurclub 9-12 jaar en 12+	15
-Jaarverslag Kerkuilenwerkgroep	16
-Jaarverslag Vogelwerkgroep	17
-Jaarverslag Plantenwerkgroep	18
-Jaarverslag werkgroep Vlinderkampje	21
-Jaarverslag Bijenbosje	23
-Jaarverslag werkgroep BROM	25
Gekraagde aardster	28
Meet de Mees	30
Wie heeft er nog weet van het klimaatbosje?	32
Nachtvlinder Varia	34
Snertwandeling 3 januari 2025	39
In memoriam Cathrinus Schaafsma	40
Advertenties van winkels en bedrijven die IVN E-P steunen	41
Onze werkgroepen en communicatie	47

Voorwoord

Op een fietstochtje op 8 februari jl. van Paterswolde naar Glimmen via Vosbergen en het Glimmerbos (Quintusbos) hoorde ik wel zes grote bonte spechten roffelen en een groene specht luid lachen. Ondanks de lage temperatuur en de straffe noordoostenwind. Ook zong een grote lijster en een boomklever en lieten twee boomkruipers zich horen. Een paar dagen later is het landschap bedekt met een laag sneeuw. Een temperatuur van net boven nul en nog steeds een straffe noordoostenwind. Desalniettemin lieten een luidruchtig bakkeleiene groep mussen, een zingende spreeuw (van een paartje), kool- en pimpelmezen zich horen in mijn woonomgeving. Vogels laten zich niet weerhouden door een beetje kou. Het voorjaar is aanstaande, dus moet je als vogelman laten horen dat je er bent.

In het voorjaarsnummer maken we altijd ruimte voor de jaarverslagen van de verschillende werkgroepen. Van jong tot oud zijn velen van onze afdeling actief. Een goede zaak en noodzakelijk om een vereniging als de onze bestaansrecht te geven. Uit het overzicht van activiteiten in 2024 ziet u dat we over deelname aan die activiteiten best tevreden kunnen zijn. Lezingen werden bezocht door 25 – 70 personen. De belangstelling voor de excursies bleef hierbij vergeleken wat achter.

Paddenstoelen krijgen in deze Groen de aandacht via een verrassende verschijning van gekraagde aardsterren in een tuin. Maar natuurlijk is er ook aandacht voor andersoortige natuur, o.a. met een uitgebreid verhaal over het vangen van nachtvlinders.

Maakt ons verenigingsleven aan de ene kant een vrij vitale indruk, aan de andere kant hebben werkgroepen toch altijd behoefte aan meer actieve leden. Aanmelding kan bij de coördinatoren, zie binnenzijde omslag van Groen (p.2).

Verontrustend is dat het bestuur momenteel slechts uit een voorzitter-secretaris en een penningmeester bestaat en dat die beiden ook al heel lang (eigenlijk al te lang) in het bestuur zitten. Een crisissituatie dreigt als daar niet snel een verandering in komt. Graag zie ik als voorzitter dan ook uw aanmelding voor een bestuursfunctie tegemoet. Een dorp als Eelde-Paterswolde zonder IVN-afdeling kunnen we ons toch niet voorstellen!

Op woensdag 19 maart as. is er de ALV met een bespreking van het jaarverslag 2024 en de begroting 2025. Anne van der Zijpp laat na de pauze prachtige natuurbeelden zien!
Graag zie ik u dan.

Leo Stockmann, voorzitter

*Dubbelloof te midden van haarmos in Sterrebos Oosterbroek
(foto: Leo Stockmann)*

Jaarverslag 2024 Bestuur IVN Eelde – Paterswolde

Op 8 februari kwam het toen nog drietallige bestuur bijeen bij de penningmeester om het financieel overzicht 2024 en de begroting 2025 te bespreken. Er werden enkele wijzigingen doorgevoerd. Op 27 februari keurde de kascommissie de jaarstukken goed. Goedkeuring van de jaarstukken was er ook van de leden op de ALV van 27 maart. Verdere bestuursbijeenkomsten in 2024 waren enkele keren een samenspraak tussen voorzitter-secretaris Leo Stockmann en penningmeester Henk von Eije. Algemeen bestuurslid Jos Schlaman kon vanwege een verslechterende gezondheid het tweede deel van het jaar niet meer mee vergaderen.

Op 28 maart bezochten Leo en Jos de regiobijeenkomst van IVN afdelingen Drenthe in Orvelte. De regiobijeenkomsten op 20 juni en 21 november zijn niet bezocht. De laatste bijeenkomst niet vanwege plotselinge hevige sneeuwval in onze omgeving.

Bijna jaarlijks hebben de drie IVN-afdelingen uit de gemeente Tynaarlo (Eelde-Paterswolde, Vries, Zuidlaren) een bijeenkomst met wethouder en ambtenaren Groenbeleid een samenspraak. Allerlei kwesties met betrekking tot groene zaken (bijv. houtsingelbeheer, bermbeheer) worden dan besproken. Mocht u als lid een kwestie hebben en die willen laten bespreken, dan kunt u dat aan Leo Stockmann doorgeven.

Er zijn twee mooie afleveringen van Groen verschenen, een voorjaars- en een najaarsnummer. Het is prettig te weten dat ons verenigingsblad gewaardeerd wordt. Lezingen en excursies zijn goed bezocht.

Voorzitter-secretaris en penningmeester zijn bezorgd om het statutair te kleine bestuur, zie ook het voorwoord. **Uitbreiding van het bestuur is noodzakelijk en dringend gewenst!**

Leo Stockmann, voorzitter

Bericht van Jos Schlaman

Beste allemaal,

Al heel wat jaren ben ik met groot plezier lid van onze IVN afdeling. Ik heb mij graag ingezet voor de vereniging. Een aantal jaren geleden ben ik in het bestuur gestapt omdat er op dat moment maar twee bestuursleden waren.

Nu is er het een en ander veranderd. In augustus 2024 is bij mij de ziekte ALS vastgesteld. Dit heeft ervoor gezorgd dat ik mijn deelname aan de plantenwerkgroep en het werken in het Bijenbos niet meer kon doen. Ik moest noodgedwongen ook verhuizen.

Doordat mijn mobiliteit en mijn spraak ook achteruitgaan en dit mij veel energie kost heb ik in overleg met Leo (voorzitter) besloten om ook uit het bestuur te gaan.

Ik hoop natuurlijk dat iemand de functie van bestuurslid kan overnemen want een vereniging kan eigenlijk niet bestaan met slechts twee bestuursleden.

Ik wil tevens iedereen bedanken met wie ik de afgelopen jaren heb mogen samenwerken. Wat rest zijn de herinneringen.

Ik wens jullie veel goeds toe.

Jos Schlaman
Januari 2025

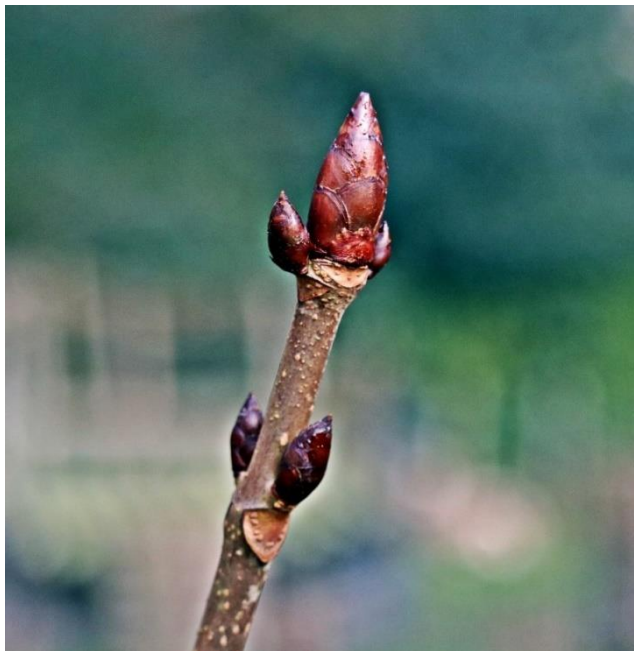
Morgenster op Vlinderkampje

Activiteiten in 2024

Datum	Spreker/gids/organisatie	Activiteit	Bezoekers-aantal
7 feb	Marijke Akerboom	Lezing over boerenland tot natuurtuin	45
28 feb	Saskia van Rouveroy, Anne Diephuis, Bart-Jan Prak	Natuurpubquiz	55
27 mrt	Roel Rijskamp	ALV en lezing over steenuilen	30
13 april	Greet Geertman, Henk Vugteveen	Plantenruilbeurs	30
16 april	Michel Wijnhold	Lezing over broedvogels in De Onlanden	70
26 mei	Leo Stockmann	Wandeling door natuurgebied in Westerbroek	12
15 juni	Saskia van Rouveroy, Roel Rijskamp	Slootjesdag Jeugd	25
22 juni	Leo Stockmann	Wandeling in het Arboretum Assen	9
12 sep	Dorothee Wortelboer	Lezing over Land van Ons, Onneresch	25

13 sep	Leo Stockmann	Twee excursies Vlinderkampje vanuit 'Gronings Groen'	25
17 okt	Ger Brink	Lezing over natuur van Gambia	40
4 nov	Christophe Brochard	Lezing over orchideeën in Europa	40
3 jan '25	Inge Kuipers Munneke	Snertwandeling Stenhorsten Peize	26

Kastanjeknop op Vlinderkampje (foto: Bertus van der Velde)

Activiteitenprogramma, zomer - najaar 2025

Woensdag 19 maart

Algemene ledenvergadering. O.a. bespreking financieel jaarverslag 2024 en begroting 2025. Na de pauze een presentatie met prachtige natuurbeelden van Anne van der Zijpp, IVN lid.

Locatie: Ons Dorpshuis. Mw. Bähler Boermalaan 4, Paterswolde.

Aanvangstijd 20.00 uur. De vergadering vindt plaats in de kleinere zaal direct rechts van de ingang en niet in de toneelzaal. **Wie meldt zich aan om een plaats in te nemen in het bestuur?**

Zaterdag 12 april

Plantenruilbeurs

Jaarlijkse plantenruilbeurs in de tuin van Greet Geertman en Henk Vugteveen. Iedereen is van harte welkom, ook als u geen planten inbrengt!

Locatie Duinkampen 7, Paterswolde. Van 10.00 uur tot 12.30 uur.

Zaterdag 24 mei

Wandeling door de Lettelberter Petten

De Lettelberter Petten is van Het Groninger Landschap en bestaat uit met bomen (veelal elzen) dichtgegroeide zompige petgaten en nieuw gegraven petgaten. Vanaf een uitkijktoren, vanuit een vogelkijkhut en via een pad van planken door het moerasbos beleef je het gebied en de naaste omgeving optimaal. De wandeling zelf is ca. 4 km. lang.

Verrekijker kan nuttig zijn.

We vertrekken per auto om 9.30 uur vanaf het Kampje in het centrum in Eelde.

Zin om mee te gaan? Graag aanmelden bij Leo Stockmann, glstockmann@hotmail.com.

Zomermaand

Bezoek aan **vlindertuin** Roden en/of Norg. Deze excursie moet nog geregeld worden.

Zaterdag 30 augustus

Wandeling Noordsche Veld

Het Noordsche veld is een ongeveer 140 ha groot natuurgebied van Staatsbosbeheer ten oosten van Norg. Het gebied bestaat uit bos, heide en beekdalgraslanden, en is sinds 2017 een archeologisch monument. We lopen een wandeling van ca. 6 km, te beginnen bij de Natuurplaats. Een verrekijker mee kan nuttig zijn.

We vertrekken per auto om 9.30 uur vanaf het Kampje in het centrum van Eelde. Wie mee wil wandelen: graag even aanmelden bij Leo Stockmann, glstockmann@hotmail.com.

Zaterdag 13 september

Bezoek aan fruitboomgaard De Bongerd

Deze hoogstam fruitboomgaard (sinds 1995) van historische fruitrassen ligt in het Groote Veen, de nieuwste wijk van Eelde-Paterswolde.

Start op locatie om 10.00 uur. Veenweg 2 Eelde.

Mee op excursie? Graag aanmelden bij Leo Stockmann, glstockmann@hotmail.com.

Zaterdag 20 september

Maaien met de zeis Bijenbos. Wie wil meehelpen bij het maaien, gras opharken en op bult zetten? Een leuke gezamenlijke gebeurtenis.

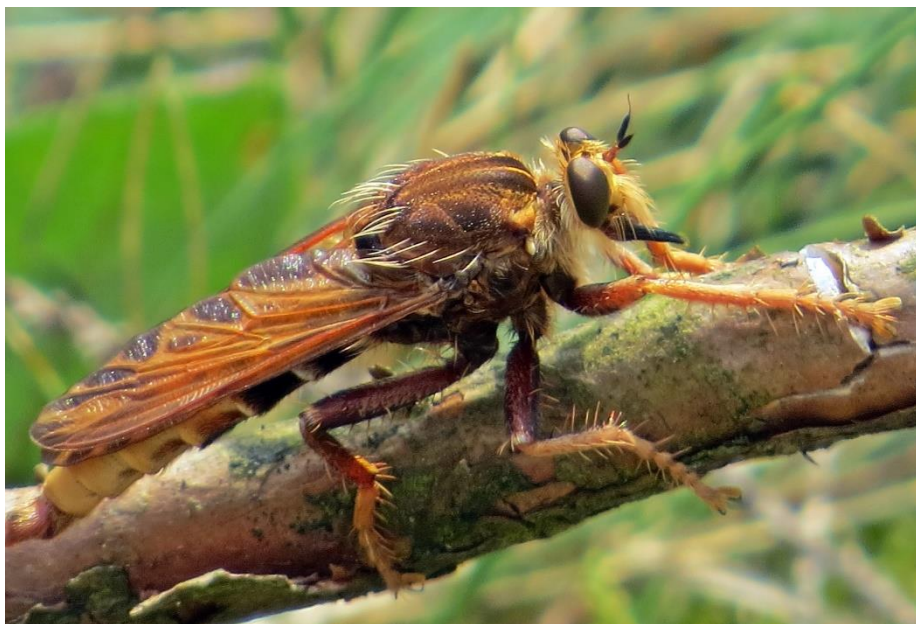
Aanmelden bij Leo Stockmann, glstockmann@hotmail.com.

Tijd: van 10.00 – 15.00 uur (korter meedoen mag natuurlijk ook). Voor koffie, koek en soep wordt gezorgd. Locatie: Helmerdijk aan de weg naar Peize (vlak buiten de Kievitweg).

Zaterdag 27 september

Maaien met de zeis Vlinderkampje De Duinen. Wie wil meehelpen bij het maaien, gras opharken en op bult zetten? Een leuke gezamenlijke gebeurtenis. Aanmelden bij Tineke van den Berg, van.den.berg@home.nl.

Tijd: van 10.00- 15.00 uur (korter meedoen mag). Voor koffie en een consumptie wordt gezorgd.

Hoorbaarroofvlieg (foto: Bertus van der Velde)

Jaarverslag 2024 Natuurclub 6-8 jaar

We hebben met de jongste jeugd twee series van vier bijeenkomsten per jaar: de lentecclub en de herfstclub. We komen bij elkaar op de woensdagmiddag van 14.30 – 16.30 uur.

Programma voorjaar (april/mei):

- Op zoek naar de lente! Wat gebeurt er in de natuur in het voorjaar bij bomen, struiken en planten? Voel de zachte jonge blaadjes: wat zie je en hoor je bij de dieren in het bos? Wat zie je en hoor je buiten? We proeven soms ook eetbare planten, wel met iemand die er verstand van heeft.
- Vogels in de buurt van de kijkhut Friescheveen: vogels luisteren en zien. In combinatie met een excursie in moestuin Oosterland: wat doe je in het voorjaar in de moestuin? Er zijn zaden van wortels gezaaid en aardappels gepoot. De kinderen krijgen een vogelposter mee en een aardappel met uitlopers thuis te poten.
- Op bezoek bij imker Ep en Marijke: hoe ziet een bij eruit, hoe verzamelt een bij nectar, hoe maakt een bij honing? We proeven honing, we gaan met de imkerkap op naar de bijenkasten en we maken een kaars van bijenwas. Ieder kind krijgt een poster van de honingbij.
- Waterbeestjes zoeken in de vijver Vosbergen en afsluiting: met een schepnetje in de vijver water met beestjes opscheppen en dan kijken wat er in zit, namen van soorten zoeken op een zoekkaart waarop waterbeestjes afgebeeld staan. Het is een fantastische ontdekking wat allemaal onder het oppervlak leeft.

Programma herfst (oktober):

- Op zoek naar de herfst! Wat gebeurt er in de natuur als het herfst is, wat valt je op! Kijk naar de bomen, planten en struiken. De bladkleuren veranderen. Vogels, zoogdieren en insecten gaan ervoor

zorgen dat ze de winter goed doorkomen. Voel je ook dat het herfst wordt?

- Paddenstoelen zoeken: als je goed kijkt zie je heel veel verschillende soorten, alleen of in groepjes. Ze groeien op hout en op de grond en soms ook op levende bomen.

- Vogelkijkhut Friescheveen en moestuin Oosterland: onderweg naar de kijkhut kijken of we vogels zien en horen. Vertellen over de vogels die gezien worden. In de moestuin kan geoogst worden, iedereen mag wat boontjes plukken en een pompoen!

- Hutten bouwen en uitleggen wat camouflage is. Afsluiting met het roosteren van marshmallows boven een vuurtje. In een heel geschikt perceel van Vosbergen zijn grote en kleine takken gesjouwd, rechtop gezet tot een hut waarin de kinderen hun drinken en koekjes konden opeten. Met het net gemaaid gras zijn de gaten van de hut gedicht. Aan camouflage-activiteiten zijn we niet meer toegekomen.

Jolanda van den Bosch

Aardappels met uitlopers, klaar om te poten (foto: Jolanda van den Bosch)

Jaarverslag 2024 Jeugdnatuurclub 9–12 jaar en 12+

We kijken terug op een heel succesvol jaar. Zowel de jeugdgroep 9-12 jaar als de 12+ groep zitten nagenoeg vol. De meeste kinderen schuiven door van de jongere groep naar de 12+ groep als ze naar de middelbare school gaan. Het is leuk te merken dat ze graag willen blijven. Het vinden van genoeg groepsleiding is een paar jaar uitdagend geweest. Daar is dit jaar echter verandering in gekomen. De vaste coördinator is nog steeds Liesbeth AB, maar met de komst van Joost Madern als vaste begeleider van de 12+ groep en Agnes Heerdink voor de 9-12 jarigen is er meer stevigheid gekomen. Recent heeft ook Maaike Versteegh, medewerker van de RUG bij het pimpelmezenonderzoek, aangegeven dat ze graag wil meedraaien in de begeleiderspool. Dat is een welkome aanvulling. Ook Karin Bokma denkt en doet steeds mee als de gezondheid het toelaat. Dit alles is een zeer positieve ontwikkeling.

Naast de vaste programma's zoals huttenbouwen, paddenstoelen zoeken, knutselen met de natuur, voederplankjes maken en wadlopen, hebben we ook weer nieuwe programma's gemaakt. We zijn ons gaan verdiepen in vogels en hun nesten, in bodemdieren en we zijn naar de Hof van Rhee (in buurtschap Rhee ten noorden van Assen; biologisch landbouwbedrijf) geweest om de herenboeren daar te helpen. Als dank kreeg iedereen een rode kool van het land. Komende tijd staat nog de mier op het programma en we gaan een gezamenlijke ochtend met het Muziekmuseum Vosbergen organiseren. Het is heerlijk om nu gehuisvest te zijn in het mooie Natuurhuis, al proberen we natuurlijk zoveel mogelijk gewoon lekker buiten te zijn.

In Groen 83 (najaar 2024) zijn twee activiteitenfoto's opgenomen van de 9-12 jaar groep.

Liesbeth AB

Jaarverslag 2024 Kerkuilenwerkgroep

2024 was een slecht jaar voor de kerkuilen. Evenals voorgaande jaren waren de broedresultaten van dit jaar weer minder dan die van eerdere jaren. Waren dat in 2020 nog 7 broedgevallen, 25 eieren en 18 jongen, in 2021 5 broedgevallen, 19 eieren en 14 jongen, in 2022 4 broedgevallen met 12 jongen, in 2023 5 broedgevallen, waarvan een mislukte, 12 eieren en 11 jongen en dit jaar 4 broedgevallen, 15 eieren en 10 jongen. Een tweede legsel hebben we niet waargenomen.

Mede door corona (nog steeds kans op besmetting) en het ontbreken van een ringer hebben we dit jaar niet geringd.

Ook hebben we de kasten minder goed kunnen controleren.

Gelukkig hebben we evenals voorgaande jaren geen verstoringen door bv. de steenmarter en/of menselijk handelenesignaleerd.

Ook werden de ladders door Landschapsbeheer Drenthe weer

gekeurd. Onze korte (IVN) ladder, die weer terug was en de andere, lange kerkuilenladder werden opgeslagen in de

natuurwerkschuur van

Natuurmonumenten in

Friescheveen. Gelukkig heeft onze

Steenuilenwerkgroep nog een

ladder over, waardoor we

voorlopig geen probleem hebben

met het klimmen.

Willem Zandt

Boerderij (Vosbergen) met vliegopening voor kerkuilen (foto: Leo Stockmann)

Jaarverslag 2024 Vogelwerkgroep

Uit het verenigingsblad Kornoelje najaar 2024, moesten we vernemen dat drie leden van de VWG Eelde-Paterswolde – Vries in 2024 waren overleden: Meindert van Nieff (85 jr), Jan Fekkes (85 jr) en Kees Bouwer (98 jr). Zij bezochten ook regelmatig de vergaderingen annex lezingen op het Hoogeveld.

Na het overlijden van onze mede-coördinator vogelexcursies Sieds Rienks in augustus 2022 zijn de vogelactiviteiten vanuit Eelde-Paterswolde wat in het slop geraakt. In november is er wel een 'herhalingsexcursie ganzen kijken' naar Zuidwest-Friesland gemaakt. Voor het beeldverslag van de excursie zie de site IVN Eelde-Paterswolde (knop Vogelwerkgroep). Het mag duidelijk zijn dat nieuwe initiatieven gewenst zijn. Nieuwe werkgroepleden zijn van harte welkom!

Leo Stockmann

Groep brandganzen (foto: Leo Stockmann)

In de berm met de blauwe knoop (foto: Carleen de Graaff)

Jaarverslag 2024 van de Plantenwerkgroep

Excursies met inventarisaties die we gemaakt hebben zijn:

- Oudejaarsplantenjacht (2 januari, niet doorgedaan)
- Houtwal Otto Eerelmanweg in Eelde (23 mei)
- Graslandjes Vosbergen (6 juni)
- Parkeerplaats en directe omgeving gebouw De Twee Provinciën (11 juli)
- Vliegveldterrein (23 juli)
- Vijver Groote Veen Eelde (1 augustus)
- Nieuwe natuur (NM) bij Westerbroek (15 augustus, niet doorgedaan)
- Waterplanten in de Onlanden (29 augustus)

Nadere informatie over enkele locaties

-Houtwal Otto Eerelmanweg in Eelde. Hier waren we in 2010 ook al eens geweest. Het is nog steeds een mooi stukje natuur in de wijk, ook al is het niet groot. We hebben er ongeveer 60 soorten planten gezien waaronder enkele gekweekte. In 2010 was dit aantal ongeveer 69. Dus de houtwal is in 14 jaar niet erg achteruitgegaan wat betreft aantal soorten. Toch moet er nog wel enig onderhoud worden gepleegd door de Gemeente Tynaarlo.

-Vliegveldterrein. We zijn binnen de hekken van het vliegveld wezen kijken. In 2023 aan de zuidzijde, nu aan de noordzijde. Over het algemeen bestaat de begroeiing uit 'gewone' soorten voor een droog en arm milieu, bv. klein vogelpootje, St. Janskruid en schapenzuring. We hebben geen zeldzame soorten kunnen vinden, maar het is wel leuk om ook eens binnen de hekken van het vliegveld te kijken.

-Parkeerplaats De Twee Provinciën. Een gebied waar je normaal niet zo gauw zult komen om planten te zoeken. Maar schijn bedriegt. Het

is een omgeving met veel variatie. Klinkerbestrating, bermen in de schaduw en in de zon. Droge stukken en vochtige stukken. We hebben daar ongeveer 100 soorten planten gevonden wat een zeer goed resultaat is. Bijzonder was de vondst van Kransgras (zie Groen najaar 2024). Er zijn natuurgebieden waar je het aantal van 100 soorten niet haalt.

-Vijver in het Groote Veen. Wat ons direct opviel was de grote hoeveelheid elzenopslag en de hoeveelheid pitrus langs de waterkant. Daardoor is deze oeverzone niet zo interessant meer. De exoot watercrassula, die we een vorig jaar nog in beperkte mate zagen heeft zich explosief uitgebreid.

Inperking heeft nu geen zin meer. Bestrijding al helemaal niet. De ondiepe zones zullen helemaal overwoekerd worden door deze invasieve soort. Dit ten koste van de wilde flora.

-Waterplanten in de Onlanden. We hebben op drie plaatsen gekeken naar de waterplanten. De hoeveelheid soorten viel wat tegen, maar dat is wel vaker zo met waterplanten. Ze groeien vaak in grote hoeveelheden of maar spaarzaam. De diversiteit in een sloot is vaak niet zo groot. Dit komt ook door de chemische samenstelling van het water wat betreft kwel, pH, ijzer, kalk, zout, etc. We hebben geen zeldzame soorten gezien. In de berm van het Bakkerslaantje troffen we nog meerdere exemplaren van de blauwe knoop aan.

Van alle inventarisaties zijn soortenlijsten opgemaakt.

Ferry Wilkens

Op de brug over het Eelderdiep (Verl. Boterdijk) (foto: Tineke van den Berg)

Jaarverslag 2024 werkgroep Vlinderkampje

“We gaan komend jaar weer vol enthousiasme aan het werk in het Vlinderkampje!” Zo eindigde het jaarverslag van 2023. Die mededeling bleek waar te zijn. Half maart na de winterrust konden we aan de slag met het verwijderen van oude stengels in de cultuurtuin en het snoeien van de fruitbomen. De techneuten onder ons bogen zich over het maken van een constructie voor de regenton. Die verhindert dat de ton door wind en ongewenste bezoekers omver wordt gegooid. De technische kwaliteiten kwamen ook van pas toen bleek dat we de berging niet konden openen: het slot was na zoveel jaar gebruik kapot. Diezelfde middag prijkte er een nieuw slot in de deur!

Het beheer van de cultuurtuin vraagt de meeste tijd en aandacht. Gelukkig is de werkgroep verrijkt met Jannie Rozema. Zij is dapper de strijd met hondsdrif, schijnaardbei en nagelkruid aangegaan, soms met hulp van andere werkgroepleden. Helaas heeft Fokke Nijdam te kennen gegeven niet actief meer te kunnen zijn.

Het was een zeer karig vlinderjaar. Een enkele voorjaarsvlinder zoals oranjepipje liet zich zien. Pas half juli namen we meer soorten waar, vooral graslandvlinders: koevinkje, bruin zandoogje en oranje zandoogje. In de cultuurtuin is de Veronicastrum (2m hoog, lila bloemen) een echte vlindertrekker! In september waren atalanta, dagpauwoog, kleine vuurvlinder en dikkopje te zien.

Eind september kwam de zeisbrigade van Landschapsbeheer Groningen weer om het grasland voor het grootste deel te maaien. Een zeer belangrijke beheermaatregel -gecombineerd met afvoeren van het maaisel- die ervoor zorgt dat het grasland kruidenrijk blijft. Opvallend dit jaar was de rijke bloei van ratelaar, een halfparasiet op gras. Helaas waren er geen schoolexcursies. Wel konden we de wandelaars van Natuurwandelen ontvangen en vertellen over het Vlinderkampje.

In september werd een aantal Groene vrijwilligers uit de provincie Groningen rondgeleid. Deze keer door Leo Stockmann. Onze werkgroep heeft niet alleen aandacht voor insecten maar ook voor zwammen zoals de rupsendoder en de wasplaten vuurzwammetje en zwartwordende wasplaat die aan de rand van de poel staan. Op de stam van de liggende populier verschijnen interessante soorten, een daarvan is een slijmzwam, het zilveren boomkussen. Die begint als een hoopje groeiende rijstebrij, wordt een wit kussen en eindigt als een hoopje cacao. Elke keer is anders op het Vlinderkampje, er valt veel te zien, te horen en te ontdekken en aan elkaar te vertellen. Daarom gaan we komend jaar weer vol enthousiasme aan het werk in het Vlinderkampje!

Tineke van den Berg

Zilveren boomkussen op Vlinderkampje (foto: Bertus van der Velde)

Mahoniabloemen met honingbij (foto: Leo Stockmann)

Jaarverslag Bijenbos 2024

Het Bijenbos krijgt van jaar tot jaar steeds meer het gedaante van een echt jong bos. Met gesloten en open delen. Vergelijkbare foto's uit de begintijd (2016, 2017) en nu tonen een wereld van verschil. De in april 2023 door een hovenier aangeplante hondsrozen aan de oostrand (ca. 30 m) en de op het middenterrein aangeplante veldesdoorn hebben het in 2024 goed gedaan.

Een merkwaardig voorval was in maart dat twee kleine watersalamanders vastzaten in een spleet van een in de poel drijvende paal. Helaas waren ze dood. Beheerklussen waren er als

vanouds. Wat zaagwerk aan een omgevallen eik in de noordrand, het door middel van zeisen de Japanse duizendknoop in toom houden op het achterdeel (al laten we altijd wel wat staan bij de bijenstal omdat de laatbloeiende planten goed zijn voor de honingbijen), het vrijzetten van jonge aanplant (o.a. mahonia) bij overgroei door ruigte als braam, regelmatig braamstruweel langs het meest westelijk wandelpad terugzetten, grasmaaien op de wandelpaden, elzenopslag op de rand van de poel wegmaaien. De gemeente heeft in september beheerwerk gedaan door het fors terugzetten van braamstruiken langs het westelijk wandelpad en het maaien van een deel van de vegetatie op het achterdeel. Bart Kruit beheerde de bijenstal en maaide de paden.

Op 21 september heeft de zeisbrigade van Landschapsbeheer Groningen het deel met de gras-kruidenbegroeiing gemaaid. Vrijwilligers van IVN en IHP hielpen mee het gemaaide op stapel te zetten waarna de gemeente een week later voor afvoer zorgde. De poel is het hele jaar door waterhoudend geweest. 2024 is, ondanks enkele droge en zonnige perioden, de boeken ingegaan als een zeer nat jaar.

Leo Stockmann

Sneeuw in het Bijenbosje – januari 2024 (foto: Leo Stockmann)

Jaarverslag 2024 Werkgroep BROM (Bomen, Ruimtelijke Ordening en Milieu)

Voor de werkgroep BROM was de aandacht in 2024 vooral gericht op bomen. In de eerste plaats naar aanleiding van de werkzaamheden aan de Hoofdweg in Eelde-Paterswolde. Een belangrijk rapport was/is de Bomen Effect Analyse (BEA) waarin de effecten en risico's van de werkzaamheden uitvoerig beschreven zijn. De BEA is leidend! Dat is meermalen bevestigd door de gemeente. In het verslag van vorig jaar is gemeld dat ons overleg met de gemeente had geleid tot een planaanpassing op de hoek van de Hoofdweg en de Burg.Tonckensweg. De aanpassing hield in dat een deel van de beplanting niet zou verdwijnen en dat een grote fietsenstalling niet op de wortels van een berk en een eik zou komen, maar verderop aan de Burg. Tonckensweg. We hebben daarnaast gepoogd de verkeersdeskundige van de gemeente ervan te overtuigen één grote fietsenstalling op een logischer en veiliger plek te plannen, namelijk aan de Henri Dunantweg. De meeste reizigers richting Groningen komen immers uit Spierveen. Zij hoeven minder vaak de weg over te steken dan bij de stalling aan de Burg. Tonckensweg. Helaas werd dit voorstel afgewezen. Er zijn nu twee even grote fietsenstallingen, een aan de Burg. Tonckensweg en een aan de Henri Dunantweg.

Gedurende de werkzaamheden is meermaals een goed contact met de gemeente geweest onder andere over het verplicht aanbrengen van boombescherming en over de bescherming van de landelijke monumentale beuk, hoek Hoofdweg/Henri Dunantweg.

Ten tweede waren we betrokken bij de Boomfeestdag op 21 maart. Ons voorstel aan de gemeente om bij IKC De Westerburcht (voorheen De Ekkel) bomen te planten ter compensatie van verdwenen bomen en struiken werd gehonoreerd. Aan de westzijde werden lindebomen, lijsterbessen en krentenbomen geplant door leerlingen van De

Gereconstrueerde kruising Burg. Tonckensweg – Hoofdweg met fietsenstalling, abri en monumentale beuk (foto: Leo Stockmann)

Westerburcht. Om de speelplaats en het gebouw beter tegen de zonnestraling te beschermen zou het nodig zijn ook aan de zuidzijde (forse) bomen te planten. Dit is mogelijk een volgend voorstel voor 2025?

Op verzoek van de gemeente hebben we commentaar geleverd op (de actualisatie van) het kapbeleid in brede zin. Dat is positief ontvangen en dat zal leiden tot aanpassing en verduidelijking. Regelmatig ontvangen we berichten van mensen die zich zorgen maken over de kap van bomen, plannen in de omgeving, etc. Zo'n piepsysteem van betrokken inwoners is en blijft belangrijk want soms kunnen we opheldering vragen, advies geven, en zo nodig in actie

komen. Een voorbeeld is de aanstaande kap van bomen aan de Boslaan. We werden gebeld door een omwonende. Er werden kritische vragen gesteld door IVN. In een rondwandeling met de uitvoerder (Bosgroep Noord-Oost Nederland), de gemeente, omwonenden en IVN is een fors aantal bomen aangewezen dat uiteindelijk niet gekapt gaat worden.

Het jaarlijks overleg van IVN en de gemeente met Groningen Airport Eelde (GAE) ging voornamelijk over de strijd tegen Jacobskruid. De plekken met die plant worden apart geklepeld voordat ze kunnen uitzaaien naar weiden in de omgeving. De tocht over het terrein ging niet door vanwege drassige omstandigheden. De aanvraag voor een nieuw luchthavenbesluit is in behandeling door het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Het is nu afwachten. In de loop van 2025 zal IVN zeker reageren op het ontwerpbesluit. Dat betreft ook op plannen voor een nieuw bedrijventerrein, Bravoterrein genoemd, ten noorden van de voormalige korte landingsbaan. Door deze procedure heen loopt de optie van het Ministerie van Defensie om op GAE een aantal jachtvliegtuigen, F-35's te stationeren. IVN E-P en IVN Vries en vele andere organisaties hebben een brief van de Milieufederatie Groningen en Drenthe naar het Ministerie tegen dit voornemen ondersteund. Eind mei 2025 schijnt er een besluit te komen op welk vliegveld Nederland de F-35's komen: Twente, Lelystad of Eelde?

De bezetting van de werkgroep BROM is in 2024 dezelfde gebleven als in 2023.

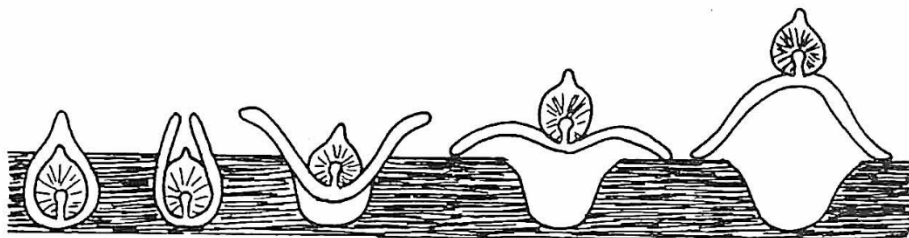
Tineke van den Berg

Oproep! Vanaf 7 februari 2025 ligt het ontwerppluchthavenbesluit ter inzage. Tot en met 20 maart kan iedereen zienswijzen indienen.

Gekraagde aardster – Jannie Rozema

Ineens kun je verbaasd zijn over je eigen achtertuin. Onder de kardinaalsmuts en tussen de ietwat rommelige begroeiing van lievevrouwebedstro, bosaardbeitjes en ereprijs stonden ineens zeker twintig witte bolletjes elk op hun eigen schoteltje. Obsidentify gaf duidelijk aan dat het hier ging om de Gekraagde aardster – chic gezegd de *Geastrum triplex*. Ik heb de tijd genomen om eens even in deze zwam te duiken.

Paddenstoelenkenner Leo Jalink uit Oegstgeest publiceerde in 1995 over de aardsterren in Nederland.* Aardsterren komen over de hele wereld voor, in Nederland worden er zo'n 23 soorten aardsterren onderscheiden. Ze dragen creatieve namen als baretaardster, heideaardster, peperbus, poederkopaardster en weerhuisje. Aardsterren zijn zogenaamde buikzwammen, dat betekent dat de sporen vrijkomen door een opening in het vruchtlichaam. Denk maar aan de aardappelbovist, ook een buikzwam. Aardsterren zitten met hun jonge vruchtlichamen net onder de grond en tegen de tijd dat de sporen rijp zijn, barst de buitenschil straalsgewijs open en dat ontvouwt zich als een ster. Het vruchtlichaam (het bolletje met het 'pufmondje') wordt omhoog gedrukt en komt boven de grond te liggen (zie de schematische tekening). De verbinding met de zwamvlok (ondergronds mycelium) is dan verbroken. Het vruchtlichaam kan wel twee tot drie jaar oud worden en de zwamvlok

Schematische weergave van zich openende aardster.

tientallen jaren oud. Van half augustus tot half november heb je de grootste kans op verse aardsterren.

De minst zeldzame aardster in Nederland is de gekraagde aardster. Hij voelt zich overal thuis: in de duinen, loof- en naaldbossen, tuinen en parken, overhoekjes en puinstort. Hij houdt van een zandige, ook wel lemige bodem, al dan niet kalkrijk onder droge tot matig vochtige omstandigheden, maar het moet er altijd wel voedselrijk zijn. Het voorkomen van de gekraagde aardster is een tijdlang achteruitgegaan, maar – en nu komt het – de gekraagde aardster is stikstofminnend en dus zie je hem weer vaker, vooral in de buurt bij bramen en brandnetels. Voor de gekraagde aardster is het in ieder geval geen crisis... Voor mij blijft de vraag staan waar de aardsterren (lees: de zwamvlok, het mycelium) in de achtertuin zo ineens vandaan kwamen. Is het de leem, de kardinaalsmuts, de verstoring door opgebrachte aarde geweest? Geen idee. Eerdergenoemde Leo Jalink schrijft in zijn Voorwoord (1995): “De vondst van een aardster, al is het maar Gekraagde, is telkens weer een feest”. De zwamvlok zou elk jaar nieuwe vruchtlichamen produceren, wat een feestelijk vooruitzicht is. Ik ga het bijhouden, leuk!

* Leo M. Jalink, *De aardsterren van Nederland en België*. Leiden, 1995. Vindbaar via www.mycologen.nl.

Gekraagde aardsterren in de achtertuin (foto: Jannie Rozema)

Meet de Mees – Saskia van Rouveroy

Onderzoek naar bestrijdingsmiddelen in koolmeesnesten

Zo af en toe in het nieuws: de aanwezigheid van bestrijdingsmiddelen in onze omgeving. In Nederland nemen de zorgen over de mogelijke schadelijke effecten van bestrijdingsmiddelen voor de volksgezondheid en biodiversiteit toe. Om de effecten goed te kunnen onderzoeken is het noodzakelijk om te weten in hoeverre bestrijdingsmiddelen in onze directe leefomgeving voorkomen. Om in kaart te brengen aan hoeveel gif we in het dagelijkse leven worden blootgesteld, start Kenniscentrum Leiden Centre for Applied Bioscience van Hogeschool Leiden, samen met Vogelbescherming Nederland en andere partners een onderzoek.

In het onderzoeksproject 'Meet de Mees - de koolmees als biomonitoring tool voor de verspreiding van bestrijdingsmiddelen', worden uit heel Nederland niet-uitgekomen eieren en dode jonge koolmezen die na afloop van het broedseizoen achterblijven in de nestkasten, verzameld. Daarbij wordt hulp gevraagd van iedereen die een tuin heeft met koolmezen in een nestkastje.

De eieren en dood gevonden jonge vogels worden in het lab geanalyseerd op de aanwezigheid van bestrijdingsmiddelen. Zo ontstaat een overzicht van de verspreiding van bestrijdingsmiddelen in Nederland. Op basis hiervan kan gericht beleid worden ontwikkeld om bestrijdingsmiddelengebruik te verminderen en daarmee een gezondere leefomgeving voor mens en mees te bevorderen.

Meld je alvast aan

Wil je helpen bij het onderzoek? Meld je dan alvast aan via meetdemees@hsleiden.nl, dan word je op de hoogte gehouden van het project en ontvang je precieze uitleg over hoe je kunt helpen.

<https://www.vogelbescherming.nl/actueel/bericht/onderzoek-bestrijdingsmiddelen-in-koolmeesnesten>

Koolmeesjong kijkt voor het eerst de wijde wereld in (foto: Leo Stockmann)

Jille Eilander (IVN) en Pieter Posthumus (Landschapsbeheer Drenthe) plaatsen de informatiepaal van het Klimaatbosje (foto: Joop Kolling)

Wie herinnert zich het klimaatbosje? – Leo Stockmann

Als onderdeel van de campagne 'Hier' zijn in 2006-2007 op honderden locaties in Nederland zogenaamde klimaatbosjes aangeplant. In driehoeksverband zijn op die plekken walnootbomen geplant. De aanplant bestond uit drie, zes of negen bomen. De bedoeling van de actie was om mensen bewust te maken van de toen ook al spelende klimaatsverandering en dat bewustzijn om te zetten in actie ter wille van ons eigen voortbestaan. Plantlocaties waren o.a. schoolpleinen, kinderboerderijen, stationspleinen en rotondes. De driehoeksvorm staat als symbool voor gevaar. Onze IVN-afdeling deed aan de actie mee door een verband van zes bomen aan te laten planten door Landschapsbeheer Drenthe op het graslandje aangrenzend aan het Vlinderkampje. Zes bomen, opdat elke boom 10 jaar van het bestaan van ons IVN symboliseert. (Als afdeling bestonden wij destijds 60 jaar;

zie Groen 57, najaar 2011). U ziet het klimaatbosje liggen als u vanaf de parkeerplaats Lemferdinge naar het Vlinderkampje gaat. Vlak achter de meidoornhaag staat een paal met uitleg, al is de tekst in de loop van de tijd wat vervaagd. Van de walnootbomen doet de een het beter dan de ander.

Toen in 2007

(foto: Tineke

Van den Berg)

Nu in 2025

(foto: Leo

Stockmann)

Nachtvlinder Varia – Marleen Koning

Terug van weggeweest, sinds november 2024 ben ik weer lid van het IVN geworden. Inmiddels woon ik al weer 10 jaar in het dorp en ben hier bijna 10 jaar actief als insectenteller en heb de nodige waarnemingen ingevoerd op waarneming.nl. Ik heb van 2019 tot medio 2023 een aantal jaren vrijwilligerswerk bij de Vlinderstichting gedaan waarbij de focus lag op bijenonderzoek in de provincie Groningen.

Sinds begin augustus 2025 ben ik weer vrijwilliger bij de Vlinderstichting en nu binnen het meetnet nachtvlinders in samenwerking met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Al heel wat jaren worden nachtvlinders vanaf de avondschemering tot zonsopkomst geteld in heel Nederland. Het gaat om vrijwilligers die op allerlei locaties in stedelijk of agrarisch gebied of bijvoorbeeld natuurgebieden nachtvlinders gedurende een aantal maanden per jaar op dezelfde manier vangen. Vroeger waren er vang-emmers met hete vervuilende kwiklampen die erg schadelijk voor het milieu waren en ook door de hitteontwikkeling in de emmer leden nogal wat dieren schade of overleefden het niet. Inmiddels hebben we voor nachtvlinders ruim 3500 meetpunten in Nederland van Maastricht tot de Waddeneilanden. En daarbij worden nieuwe vangmaterialen gebruikt. Sommige particulieren en natuurbeheerders hebben meerdere meetpunten met led-emmers in meerdere gebieden.

Er waren bij de Vlinderstichting diverse testopstellingen nodig met nieuwe energiezuinige ledlampen in combinatie met een powerbank en een praktische duurzame vormgeving van led-emmers. Vervolgens moesten de led-emmers nog voor een redelijke prijs geproduceerd kunnen worden in Nederland. Ik gebruik een witte led-emmer met een rvs metalen trechter en een lange led-staaf die een blauw licht

De led-emmer met trechter en led-staaf die gebruikt worden om nachtvinders te vangen (foto's: Marleen Koning)

verspreidt waar veel nachtvinderssoorten op afkomen. Dit zijn zowel de macro- als micronachtvlinders.

De telling van de macronachtvlinders in de val in de emmer en buiten de val is belangrijk voor dit meetnet. Het gaat om inzicht krijgen in een meerjarige trend op een vaste meetplek. Soms zitten er ook andere beestjes in de emmer, bijvoorbeeld langpootmuggen, zwarte kevertjes of gewone muggen. Dit kan ik bij 'bijzonderheden' invullen. Ongeveer 80% van de soorten nachtvinders in Nederland komt op ledverlichting af en kun je proberen te vangen in de val. Het zijn de soorten die je vaak ook op een opgehangen wit laken met ledlamp kunt zien.

In de emmer zitten behalve een powerbank twee grote eierdozen waar de vlinders op kunnen rusten en slapen aan het eind van de nacht. Door de metalen trechter middenin de emmer is het moeilijk voor de meeste vlinders om weer naar buiten te vliegen als de witte

deksel op de emmer zit. Op de bodem heb ik een zachte keukenhanddoek gelegd, waardoor ze zacht kunnen landen en prettig kunnen rusten. Na het tellen en fotograferen van alle vlinders laat ik ze voorzichtig weer vrij in mijn tuin.

Door het extreem warme droge zomerweer in augustus en september heb ik een aantal leuke soorten kunnen vangen in mijn kleine tuintje. Hier waren een aantal soorten bij die ik nog nooit eerder had gezien of gevangen. De metingen zijn bij gunstige weersomstandigheden enkele maanden per maand van zonsondergang tot zonsopkomst. Als je een zwarte kous om de lichtsensor die aan de emmer hangt doet, dan kun je in de ochtend iets langer in bed blijven liggen, omdat de lamp langer blijft branden

Links: Hagedoornvlinder. Rechts: Gestreepte Goudspanner.
(foto's: Marleen Koning)

De soorten die ik van begin augustus tot begin oktober ondanks twee kleine regelmatig jagende vleermuizen gevangen heb zijn:

Blauwooggrasmot, Buxusmot, Gamma uil, Gestreepte Goudspanner, Gewone Breedvleugeluil, Gewone Grasuil, Gewone Witvlakbladroller, Haarbos, Hagendoornvlinder, Kooluil, Kroosvlindertje, Oranje wortelboorder, Plakker, Puta-uil, Roodstreepmutsjeslichtmot, Rookkleurige fruitmot, Taxusspikkelspanner, Variabele granietmot, Vogelkersstippelmot en Zwartbandspanner.

Op 8 november 2024 hadden we in Culemborg onze tweejaarlijkse terugkomdag voor alle vrijwilligers van de vier insecten meetnetten die de Vlinderstichting heeft. Het was leuk om de medewerkers van de Vlinderstichting en andere tellers te ontmoeten en ervaringen uit te wisselen. Die tip van een zwarte kous om de lichtsensoren heb ik bijvoorbeeld op de middag gekregen van een andere vrijwilliger. Ik krijg ook nieuwsbrieven waar de maandelijkse tellingen in staan van het nachtvlindermeetnet ten opzichte van je eigen resultaten.

Als je voldoende kennis hebt van nachtvlinders en ook een meetpunt wilt gaan inrichten in je tuin of in een natuurgebied met toestemming van de terreinbeheerder, dan kun je contact opnemen met de Vlinderstichting. Je kan dan met korting een led-emmer pakket bestellen voor particulier gebruik en vanaf medio maart 2025 direct van start gaan. Het invoeren van de tellingen op de computer is vrij eenvoudig evenals het in elkaar zetten van de led-emmer.

Ik kijk ernaar uit om in de loop van maart 2025 weer te starten met het nachtvlinderonderzoek in mijn tuin. Eens kijken welke vroege voorjaarsvlinders zich aandienen. De temperatuur moet minimaal 5 graden zijn met zwakke wind en weinig regenkans en als het kan ook weinig maanlicht. Dan heb je de meeste kans om nachtvlinders aan te trekken. Daarnaast komen er ook best wel veel vlinders af op de ledlampen bij mijn binnenplaats die ik nog niet in mijn val gevangen

heb. Die kan ik vroeg in de ochtend makkelijk slapend fotograferen. Deze voer ik apart in op waarneming.nl en vallen buiten het meetnetonderzoek. Op de foto's is te zien hoe een led-emmer van de Vlinderstichting eruit ziet en hoe ik deze wat hoger bovenop een stoel op mijn overdekt terras geplaatst heb. Een afdak is wel handig anders moet je de powerbank beschermen tegen een onverwacht regenbuitje. Een beetje vocht of dauw in de emmer is niet zo erg. Hoe hoger je de emmer plaatst, hoe meer kans op vlinders die ook op de trechter en op de deksel kunnen landen. De meeste vlinders die buiten de val zitten vliegen weg zodra het licht wordt en bij het eerste zonlicht op de val en die mis je dan als je er te laat bij bent.

-X-X-X-X-X-

Rode erwtengalwesp op Vlinderkampje
(foto: Anne van der Zijpp)

Snertwandeling 3 januari 2025 – Inge Kuipers Munneke

De combinatie van eerst wandelen en daarna snert eten is al vele jaren een succesvolle. Ook deze keer weer. Er waren 26 deelnemers, onder wie Nynke Doevelaar, journalist van Dorpsklanken. Ondergetekende leidde de excursie. Vanwege een behoorlijke bui van regen met natte sneeuw begon de wandeling met enige vertraging. We bleven liever even droog zitten in de auto's, al konden twee fietsers daar niet van profiteren. Het gebied waardoor de wandeling ging, de Stenhorsten bij Peize, was door de bui extra nat geworden. Graslandpercelen, akkers, houtsingels, bosjes en een stukje moeras karakteriseren tegenwoordig het gebied. Menigeen liep natte voeten op bij het lopen over de graspaden en over de grasdijk langs het Peizerdiep. De stemming bleef positief. In café Bij Boon in Peize konden we weer droog worden en warm worden met glühwein en snert met toebehoren. Al met al een gezellig gebeuren. Dank aan Nynke voor haar leuke verslag in de krant van 8 januari 'IVN'ers aan de wandel en aan de snert'.

Over de dijk in de Stenhorsten (foto: Jolanda van den Bosch)

In memoriam Cathrinus Schaafsma

In januari van dit jaar overleed op 84-jarige leeftijd Cathrinus Schaafsma. Hij was in ons dorp heel erg bekend om zijn vele onderzoeks- en schrijfwerk voor de historische vereniging Ol Eel. Hij was een lange reeks van jaren secretaris van Ol Eel.

Cathrinus was ook lid van onze IVN-afdeling. Een samenwerking tussen Stichting Ol Eel, IVN en Waterschap Noordenveld leidde tot het boekje Wandelroute Eelderdiep (1993). Hij hield voor onze afdeling in januari 2009 een lezing over sterren en planeten, in maart 2015 een lezing over veldnamen in onze omgeving. Voor Groen schreef hij ook enkele artikelen, o.a. Tynaarlo en landgoederengordel Eelde-Paterswolde

(Groen najaar 2011), Groen van toen (Groen voorjaar 2012) en Naturalia in het Historisch Centrum (Groen najaar 2016). Dat hij ook met natuur was begaan blijkt uit een erg uitgebreid schrijven over het wel en wee van houtduiven in zijn tuin aan de Esweg: Es(weg) perikelen en houtduifdrama's (Groen herfst 2003, en hetzelfde artikel per abuis in Groen herfst 2004) en 'n Matig houtduivenjaar dit jaar (2004) (Groen voorjaar 2005). Ol Eel en IVN hebben vele jaren samen opgetrokken in de werkgroep Natuurlijke historie, waar ook Cathrinus aanvankelijk deel van uitmaakte. Met door de jaren heen wat onderbrekingen in de werkzaamheden verscheen uit die samenwerking in 2020 het boek Natuur en landschappen rond Eelde-Paterswolde.

Een afnemende gezondheid weerhield hem de laatste jaren van zijn leven productief te zijn. We verliezen met Cathrinus een markante figuur. (Leo Stockmann; foto: Jan Willem van Bruggen)

Tuinhelp of tuinadvies nodig?

Sinds 2022 werk ik als tuinvrouw en help mensen met het onderhoud van hun tuin. Maar u kunt mij ook inhuren voor tuinadvies, als u uw tuin op een duurzame manier aantrekkelijker wilt maken voor insecten, vogels en allerlei ander leven. Kortom: voor meer biodiversiteit! Met mijn opleiding als ecooloog en levenslange tuin-ervaring help ik u graag!

Groene groeten, Saskia van Rouveroy
- Leve Mijn Natuurlijke Tuin -

U kunt mij bellen 06 - 15 695 056
of mailen serouveroy@hotmail.com

DIERENSPECIAALZAAK

ROLFES

Hoofdweg 176, Paterswolde

**Hengelsport-Voeders-Zaden
en Dierbenodigdheden**

www.rolfesdierenspecialzaak.nl

HET EKO HUIS

BIOLOGISCH WINKELN

Hoofdweg 77b*, Eelde

*aan parkeerplaats Kerkhoflaan

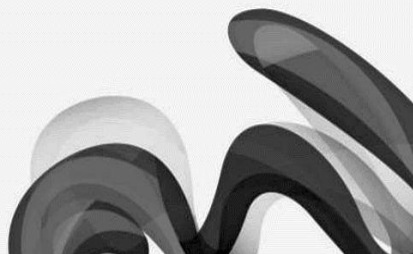
FYSIEK DE BAAS

fysiotherapie

Industrieweg 1 • 9765 BL Paterswolde

Telefoon 050-3090599

Email info@fysiekdebaas.nl

Brood- en banketbakkerij Dunnewind

"De warme bakker:

voor wie van lekker brood houdt"

Hoofdweg 142 - Paterswolde - telefoon 050-3091472
www.bakkerijdunnewind.nl

fair met flair

wereldwinkel

Hoofdweg 157a
9765 CB Paterswolde

Tel: 06-29325278

www.wereldwinkelpaterswolde.com

VOS VISION OPTIEK

**Het adres voor de mooiste brillen
en de beste oogzorg**

**Specialist in oogmetingen,
optometrische oogonderzoeken,
contactlensaangepassing en
CBR oogkeuringen (oogarts)**

Ons team bestaat uit:

2 optometristen (HBO) - 1 oogarts (CBR-keuringen)
1 opticien-contactlensspecialist - 2 assistent-opticiens

**KOM KIJKERS
KIJKEN**

Foto Sipkes
De Verrekijker-
specialist

Swarovski
Leica
Zeiss
Bynolyt
Vortex

Verrekijkerwinkel.nl

SIPKES [●]

Poelestraat 19
050-312 86 84
Groningen

**Autoschade Herstel
Van Kalker bv**

leder zijn vak

Industrieweg 12
9765 BL PATERSWOLDE

T 050 309 25 16
M 06 504 002 00

info@vankalker.nl
www.vankalker.nl

PRINT • DRUK • SIGN

G. VAN ARK | HAREN

**wij staan
voor u klaar**

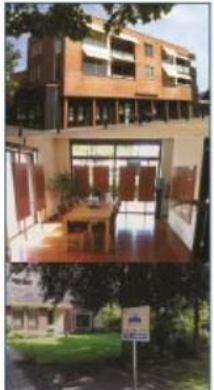
Kerkstraat 32, Haren | 050-5347447 | info@drukkerijvanark.nl

Huizing Totaal Advies
makelaardij · verzekeringen · hypotheek

Jan Pelleboerplein 17
Eelde-Paterswolde
Telefoon 050-3096818
info@huizingtotaaladvies.nl
www.huizingtotaaladvies.nl

STER ACCOUNTANTS
SCHEIDINGSADVIES

Jan Pelleboerplein 1, 9765 BR Paterswolde
Tjalk 14, 9606 RD Kropswolde
Tel. 050 3090233

www.steraccountants.nl
info@steraccountants.nl
www.sterscheidingsadvies.nl
info@sterscheidingsadvies.nl

UW FINANCIËLE HUISARTS

MULDER EELDE

INSTALLATIETECHNIEK

Loodgieterswerken Dak & Zinkwerk Electriciteitswerken	Verwarming & Onderhoud Sanitaire Installaties Duurzame Energie
Hoofdweg 92	(050) 309 13 21

Natuurlijk zondag geopend vanaf 9 uur

---

maandag t/m zaterdag:	8.00 - 21.00 uur
zondag:	9.00 - 18.00 uur

Winkelcentrum Paterswolde

Hoofdweg 202, 9765 CK Paterswolde | www.ahpaterswolde.nl | facebook.com/ahpaterswolde

Gall & Gall
SINCE 1884

Etos

Onze werkgroepen

Vogels	P. Feenstra, M. Hols, B. van Manen, E. van Abs, J. Meeder, J. Nienhuis, J. Poel, A. Ellen, H. Kamps, L. Stockmann, W. Zandt, A. v/d Zijpp, N. Smeenge, E. de Boer, R. Rijskamp, G. Brink, F. van der Noord, Th. Bouwman, R. Dantuma, A. de Graaff, R. Maring
Planten	T. v.d. Berg, C. de Graaf, F. Wilkens, L. Stockmann, L. van Brakel, S. Jansma, J. Schulte
Brom	A. AB, T. v/d Berg, S. Jansma, J. Rozema, P. Kwast (<i>IVN Vries</i>)
Jeugd	M. de Boer, S. Jansma, E. de Boer, M. Sanders, J. v/d Bosch, L. AB, K. Bokma, H. Schipper, K. Reinders, J. Madern, A. Heerdink, R. Rijskamp
Vlinderkampje	T. v/d Berg, B. v/d Velde, P. Druiven, A. v/d Zijpp, F. Wilkens, E. de Boer, J. Polling, J. Grootveld, R. Duurkens, J. Rozema
Bijenbos	L. Stockmann, S. van Rouveroy, B. Kruit (Imkervereniging Haren-Paterswolde)
Wandelroute Vosbergen	J. Polling

Communicatie

Publiciteit	Leo Stockmann, Aafke Ellen
Websitebeheer	Henk von Eije, Aafke Ellen
Facebook beheer	Saskia van Rouveroy
Website	http://www.ivn.nl/afdeling/eelde-paterswolde
Redactie Groen	Leo Stockmann, glstockmann@hotmail.com
Vormgeving Groen	Jannie Rozema
Distributie Groen	Lideke Jorritsma
Advertenties	Henk von Eije

Eelde-Paterswolve